

'Karamba'.

'Krista'.

'Ave'.

Kuulsa botaaniku ja looduskaitsja Gustav Vilbaste poeg Henn Vilbaste (1932–1993) oli metsandusliku haridusega linnu-uuri ja Nigula looduskaitseseala juhataja. Koos botaanikust naise Juta Vilbastega aretasid nad kuus jõhvikasorti.

Harrastusaretajad on loonud kokku 55 puuvilja- ja marjasorti, sh 28 õuna-, kaheksa pirni- ja kuus ploomisorti.

Kutseline sordiaretus

Esimene Eesti kutseline aretaja oli Julius Aamisepp (1883–1950). Ta tegeles 1920. aastal asutatud Jõge-

va Sordikasvanduses kartuli, juurvilja ja põldkaunviljadega. Aamisepp võttis enda peale ka köögiviljade ja marjakultuuride aretamise. Hiljem jätkas seda tema tütar Valve Jaagus (1920–1995). Oma koduaias aretas Aamisepp ka õunu ja ploome. Tunnustuseni jõudsid üks õun, üks must sõstar ja viis karusmarja.

1945. aastal asutatud Polli aianduslikus uurimisasutuses on 65 aasta jooksul aretatud ligikaudu 115 puuvilja- ja marjasorti. Kõige rohkem on õunu (33), ploome (19), maguskirsse (17), musta sõstart (15) ja vaarikaid (6).

'Pepi'.

Sortide tunnustamiseni on jõudnud 12 Polli aretajat: Julius Eslon (1894–1982), Arthur Jaama (1914–1995), Eevi Jaama (1926–1999), Heljo Jänes, Kalju Kask, Ave Kikas, Asta Libek, Nikolai Murri (1896–1964), Jakob Palk (1908–1991), Johannes Parksepp (1925–1988), Aleksander Siimon (1900–1970) ja Arvo Veidenberg. Peale nende on Pollis mitu noort aretajat, kel oma sorte veel ei ole.

Kõige silmapaistvamad Pollis aretatud sordid on:

- õunad 'Talvenauding', 'Tiina', 'Sügisdessertõun', 'Kaja', 'Koit', 'Krista', 'Katre', 'Karamba' ja mitmed uued;
- pirnid 'Pepi' ja 'Kadi';
- ploomid 'Ave', 'Julius', 'Kadri', 'Liisu', 'Suhkruploom';
- vaarikad 'Aita', 'Alvi', 'Helkal', 'Tomo';
- must sõstar 'Karri', 'Varmas;
- maguskirsisorte on soovitusortimendis koguni üheksa, tuntumad on 'Arthur', 'Elle', 'Karmel', 'Meelika' ja 'Mupi'.

Alles eelmisel sügisel lõpetati Pollis kahe uue musta sõstra – 'Asker' ja 'Mairi' – aretus ja nad kanti riiklikku registrisse.

Vastus loo alguse küsimusele

Kõike kokku võttes on Eestis aretatud puuvilja- ja marjasortide arv praegu 192, mille hulgas on ka Pollis aretatud 10 õunapuu kloonalust.

Eesti sordid on olnud väga edukad. Praeguses Eesti soovitusortimendis on neid 57. Ütleksin, et see on väga suur osa meil kasvatatavatest sortidest.

Läti soovitusortimendis on 17 Eestis aretatud sorti.